

Sympati för
djävulen

Johan Heltne

ft

I FEBRUARI 2006 var jag på en konsert på Södra Teatern, och efteråt hamnade jag bredvid en kompis flickvän i baren. C gick Mejans, konsthögskolan i Stockholm, och berättade att hon skulle göra en paus ett år för att koncentrera sig på sitt skrivande. Hon skulle söka till Biskops-Arnös författarskola, sa hon. Kände jag till den? Det gjorde jag. Jag hade varit där ett par år tidigare på ett öppet hus. Två kompisar, som jag träffat genom musiken, hade frågat om jag ville följa med till en folkhögskola som de sa var den bästa skrivarskolan i landet. På plats på ön introducerades utbildningen av en lärare, en poet som jag inte hade hört talas om. Det var mycket av det hon sa som jag inte förstod, språket var så akademiskt avancerat och författarna hon nämnde kände jag inte till. Men en sak gjorde mig nyfiken. Hon sa att skolan kvoterade in killar på utbildningen eftersom tjejer skrev bättre. Det var ett svar på en fråga från en kille som satt längre fram i salen. Jag uppfattade det som ett tvetydigt skämt. Och det var något i detta tvetydiga som gjorde intryck på mig. Det medvetet ambivalenta, det som

gjorde att svaret liksom blev hängande i luften, kändes annorlunda och spännande.

När så C, i baren på Södra Teatern, frågade om inte också jag skulle söka till skolan tyckte jag att det lät som en kul grej. I två månader ägnade jag sedan all ledig tid åt att skriva. Efteråt sågs C och jag och pratade om det vi skrivit, och så skickade jag in en ansökan till skolan med fem av mina texter, alla ett slags poetiska noveller på en eller ett par sidor. Förutom poplåtarna och lite poesi var det mitt första försök att skriva litteratur.

När jag fick antagningsbeskedet i juni hade jag glömt bort att jag sökt till skolan. Kuvertet låg på köksbordet, och jag öppnade det direkt. Efter att ha läst igenom brevet insåg jag till min förvåning att jag hade kommit in.

Biskops-Arnö ligger i Mälaren fem mil nordväst om Stockholm. Det är en vacker ö med böljande åkrar och en skog med flera hundra år gamla ekar. Folkhögskolan ligger närmast fastlandet, med höga träd runt byggnaderna. Nedanför en sluttning med fårhagar breder vattnet ut sig och speglar himlarna som drar förbi. Vintertid byter platsen skepnad. Mörkret lägger sig tungt över ön, och i elevbostäderna, ett slags gamla baracker, slitna och mögelluktande, går kylan rakt igenom de tunna väggarna. I alla fall var det så

för femton år sedan när jag bodde på ön. Jag minns att imman frös till is på insidan av fönstren.

Skolan började i månadsskiftet augusti september. Redan under ett av de första seminarierna gjorde jag bort mig. I klassen hade vi läst varandras texter och nu skulle de diskuteras. Vi befann oss i herrgården, en byggnad från 1700-talet, utspridda i en rektangel i en vacker gammal sal med stora väggmålningar. När det blev min tur att säga något om en klasskompis text, en text som handlade om en kvinna, en jagberättare som sitter och lyssnar på andra kvinnors prat i en badhusbastu, sa jag ”du” istället för att tala om ”jaget”. När jag sa ”du” pratade jag alltså som om klasskompisen skrev om sig själv. Läraren, Mara Lee, den poet som hade introducerat utbildningen på skolans öppna hus, avbröt mig. Hon förklarade att vi inte skulle göra biografiska läsningar. Istället skulle vi tala enbart om texten. Jag kände hur klasskompisarna sneglade på mig, och det var inte svårt att förstå varför, vad läraren sa var en självklarhet och jag borde ha vetat bättre. Skammen brände i mig.

Helgen samma vecka fick jag syn på Lee i en bar på Södermalm i Stockholm. Jag såg henne i andra änden av lokalen, hon utmärkte sig genom sin längd och genom sitt sätt att röra sig med en dansares strama hållning. Jag stod utanför entrén och rökte när hon var på väg därifrån och då gick jag fram till henne och

hejade. När hon inte kände igen mig sa jag vem jag var. Efter seminariet på ön skämdes jag, berättade jag, och jag sa att jag var ovan att tolka text, att jag inte hade läst så mycket poesi och sällan hade pratat om det som i klassrummet. Sedan berättade jag lite om min uppväxt och sa att det fortfarande var mycket som var nytt för mig. Lee såg allvarligt på mig när hon lyssnade. När jag blev tyst lät hon mig förstå att det som hänt inte var något att oroa sig för, och så sa hon någonting som lät som ett råd: *Johan, bejaka aldrig ditt utanförskap*. Sedan skildes vi åt. Jag tittade efter henne när hon försvann bort på trottoaren med sitt sällskap.

Från början var vi arton i klassen. Efter några avhopp blev vi femton, tolv tjejer och tre andra. Det stod snabbt klart att det var begåvade personer, det märktes i deras texter och i vad de sa på seminarierna. Många hade läst litteraturvetenskap och genusvetenskap, och ett par tre personer hade doktorerat eller höll på att göra det. Vi visste att flera av oss sannolikt skulle bli utgivna författare. (I min läsgrupp kom alla fem att bli det.) De flesta i klassen var mellan tjugo och trettio år, i självmordsåldern. Jag hörde med mina tjugonio år till den äldre tredjedelen.

Vi hade fyra lärare. Det var Arne Sundelin, en romanförfattare som närmade sig pensionen, och Mara Lee och Jenny Tunedal, båda poeter i 35-årsåldern.